

Дехто все ж продовжує навчання — шукає можливості скласти екстерном або навіть навчається дистанційно в українській школі, перебуваючи в окупації. У такому разі достатньо скласти кілька вступних випробувань в університеті (а також творчий конкурс — якщо це творча спеціальність).

Якщо ж навчатися в українській школі не було змоги — це не проблема. Тоді людина звертається до освітнього центру, який працює при університеті. Центр направляє її до школи, де вона складає річне оцінювання з української мови та історії. Після цього їй замовляють свідоцтво про здобуття повної загальної середньої освіти. Далі вона складає ще два випробування в університеті — математику та один предмет на вибір — і таким чином вступає.

Також враховується ситуація, коли в дитини немає українського паспорта. У такому разі можна навіть вступати за свідоцтвом про народження.

Зараз усе це реально зробити онлайн. Але є один нюанс: хоча вступ можливий дистанційно, не всі заклади вищої освіти забезпечують онлайн-навчання. Наприклад, у Львові в університетах цього не передбачено. Тому обов'язково потрібно це уточнювати. Адже якщо людина не планує виїжджати, це може стати суттєвою проблемою.

Читайте також: **Скасують чи не скасують? Чому можливість вчитися онлайн критично важлива для дітей**

Можливо, ви можете пригадати конкретні кейси, над якими працювали?

Загалом у мене не було випадків, щоб комусь не вдалося вступити. Ми завжди підтримуємо — і, за потреби, комунікуємо з університетами, якщо в когось виникають складнощі.

Один із таких випадків — дівчина з Криму. Вона довго виїжджала через Білорусь, бо білоруські прикордонники її не пропускали. Вона намагалася оформити посвідчення на повернення, але це зайняло багато часу. Коли їй нарешті вдалося дістатися, і вона вже фізично приїхала в Україну, університет відмовив їй у вступі за кошти держбюджету, заявивши, що вона може вступати лише на контракт. Хоча це абсолютна неправда.

У цьому випадку довелося супроводжувати її особисто — разом подавати документи, надавати університету роз'яснення, чому їхні дії не відповідають законодавству. Це був складний і тривалий процес, але врешті-решт ми домоглися, щоб вона вступила саме на бюджет.

Ситуації бувають різні. Іноді справді потрібно фізично йти до університету й пояснювати їхнім працівникам законодавчі нюанси. Буває й таке, що людина перебуває в окупації, не може змоги оперативно зв'язатися з закладом освіти, тому звертається до мене. Я, своєю чергою, телефоную до університету, з'ясовую ситуацію та надаю юридичні роз'яснення.

Досить часто причиною звернення є некоректна інформація з боку університетів. Наприклад, людині повідомляють, що вона пропустила строки або не має права вступу, хоча це неправда. Тоді доводиться пояснювати й вступникам, і представникам закладу, як має бути насправді.

Звернення надходять з різних регіонів. Оскільки ми — кримська організація, найбільше звернень саме з півострова. Але також дуже багато з Донецької області, із Запорізької, з Херсонщини.

Загалом кейс цієї дівчини з Криму — дуже показовий. Почалося все з того, що на тимчасово окупованих землях в неї був дуже обмежений доступ до інформації. Зі мною їй допомогли зв'язатися близькі, які жили на підконтрольній території. Тому спершу ми надавали їм роз'яснення.

Потім, як я вже казала, виникли проблеми з виїздом через Білорусь — прикордонники не пропускали її. Ще й заклад освіти надав неправдиву інформацію: зокрема, щодо переліку вступних випробувань. Минулого року для таких вступників передбачалося три випробування, але чомусь університет вирішив, що чотири. Це, до речі, досить поширена підстава для звернень.

Читайте також: **Втрата надії та репресії російських окупантів: чому кількість учнів з окупації в українських школах зменшується**

Коли мені надіслали скріншот з тим, що написав університет, я була вражена — там не було жодного коректного формулювання. І знову доводилось пояснювати: вступниці, її близьким, університету. Але університет ігнорував — не реагував ані на листи, ані на повідомлення.

Далі виникла ще одна проблема: дівчина не могла оформити паспорт громадянки України. Для цього потрібно пройти процедуру ідентифікації — її мають підтвердити кровні родичі або сусіди. Але всі її родичі залишилися на тимчасово окупованій території, а ті, хто був на підконтрольній, не підходили під визначену законом категорію.

Вони намагалися організувати відеодзвінок, щоб провести ідентифікацію дистанційно, але це не спрацювало. Тягнулася довга історія з оформленням паспорта. А згодом — така ж із довідкою ВПО. Її постійно відмовляли, вимагаючи документи, які законом взагалі не передбачені.

Це і є велика проблема: тотальна відсутність доступної, зрозумілої інформації. Часто навіть надавачі послуг, наприклад у ЦНАПах, не володіють базовими знаннями про те, як це має відбуватись. І, що ще гірше — не проявляють бажання зрозуміти ситуацію й допомогти. Тобто загалом бракує інформаційної кампанії, яка б пояснювала ці речі людям на всіх рівнях.

Звісно, найкраще обізнані ті заклади освіти, які самі були переміщені з прифронтових або окупованих територій. Вони розуміють контекст, в якому опиняються абітурієнти. Часто в таких університетах є і бажання, і досвід роботи з дітьми з ТОТ, тому до них і звертаються частіше. Вони, можливо, навіть більше зацікавлені у допомозі вступникам.

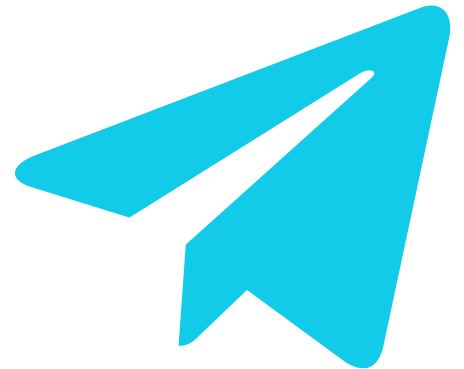
А як можна покращити інформування інших університетів та держустанов?

Торік ми разом з іншими громадськими організаціями провели масштабну інформаційну кампанію. І хоча це моє суб'єктивне враження, у порівнянні з 2023 роком, у 2024 році кількість вступників з тимчасово окупованих територій зросла вдвічі. Це свідчить про те, що інформування працює.

Тому важливо максимально активно включатися: Міністерству освіти, органам влади, громадським діячам, медіа — всім, хто має вплив і ресурси для поширення інформації. Люди мають знати, що вступ із тимчасово окупованих територій можливий, що існує спрощена процедура, що їм допоможуть, що до них не буде упередженого ставлення чи дискримінації — їх приймуть.

Дуже важливою є також роль громад, яка приймає. Люди, які переміщуються з окупації, стикаються з особливими викликами. Потрібно усвідомлювати, що вони не за власною волею залишилися в окупації. Рішення виїхати — складне і не завжди можливе. Це може бути пов'язане з багатьма обставинами, які буквально тримають людину.

Читайте також: [Чому легалізувати російські дипломи отримані дітьми в окупації не вийде](#)

На мою думку, зміни потрібні не лише на нормативному рівні. Обов'язково мають бути впроваджені реінтеграційні програми для молоді, яка виїжджає з окупації. Якщо повернутись до кейсу з дівчиною з Криму, вона працювала на окупованій території, щоб накопичити кошти на виїзд. Ніхто не знав про її наміри — навіть батьки, які були категорично проти її зв'язку з Україною. Тому дівчина вигадала для них історію, що нібито їде на відпочинок. Відповідно, приїхавши сюди, вона навіть не знала, де житиме, як забезпечить себе їжею, інтернетом, одягом. Пощастило, що дівчині надали житло та допомогу знайомі, проте далеко не всі мають таку можливість.

На жаль, жодної державної програми підтримки для таких молодих людей не існує. А вона дуже потрібна. Необхідна хоча б мінімальна фінансова допомога — щоб людина могла влаштуватися, поки не почне навчатись чи працювати.

Так само бракує програм адаптації та реінтеграції, особливо — мовних. Потрібно розуміти, що перебування в окупації не сприяє вивченню української мови. Там переважає російськомовне середовище, підручників українською немає, а сайти з доменом .ua — недоступні. Доступ до інформації ускладнений — і тому вкрай необхідні курси, програми, які допомагатимуть цим людям адаптуватися.

Читайте також: Звідки діти можуть чути російську маячню про те "що України не існує" і "що вони живуть в срср"

Ви сказали, що родичі тієї дівчини з Криму були на підконтрольній території й самі вийшли на вас. А як інші люди вас знаходять, зважаючи на складнощі з доступом до українських сайтів?

У більшості випадків це, так би мовити, «сарафанне радіо». Часто знайомі з підконтрольної території десь почули, побачили інформацію, знайшли наш номер. Вони телефонують, ставлять запитання, переконуються, що все справді безпечно, що ми хочемо допомогти, — і тоді вже передають наші контакти тим, хто перебуває на окупованій території. Канали дуже різні, але, як правило, це саме особисті зв'язки й передача інформації через знайомих та через сайти закладів вищої освіти, які теж розміщують наші контакти.

Чи відомі вам інші приклади, коли, як у випадку з цією дівчиною, молоді люди намагались виїхати з окупації на навчання, але стикались із труднощами на кордоні? Наприклад, через небажання окупаційної влади випускати молодь?

У випадку дівчини з Криму було видно, що її просто не хотіли випускати. А взагалі ми почали з нею комунікувати вже після того, як вона потрапила на підконтрольну територію. До цього вона дуже боялася будь-якого контакту з українськими організаціями — бо розуміла, що її телефон можуть перевірити, і не хотіла наражати себе на небезпеку.

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Щодо інших кейсів — зазвичай ми супроводжуємо до моменту вступу. Коли все завершилося успішно, людина каже, що видаляє всі повідомлення та контакти, щоби не залишилося жодного сліду. Особливо, якщо ще має перетинати кордон — і це абсолютно зрозуміло. Тому після того зв'язок обривається, але такі запобіжні заходи необхідні, щоб убезпечити самих вступників.

Чи є у вас якісь ключові цифри — наприклад, скільком дітям ви допомогли?

Можу сказати, що минулого року ми надали загалом 177 консультацій. Але цього року, станом на минулий місяць, я вже нарахувала понад 70.

Травень, червень, липень будуть піком консультацій. Саме в цей період більшість починає активно готуватися до вступу, шукати варіанти, звертатися по допомогу. Тому ми очікуємо значне зростання.

Читайте також: Як діти на окупованих територіях потайки навчаються в українських школах

Чи можете пригадати якісь історії, що відбувається в окупації з освітнім процесом?

Якщо говорити про мілітаризацію, індоктринацію — ми про це прямо не запитуємо й не обговорюємо. Тут діє принцип «не зашкодь». Люди перебувають на окупованих територіях, і головне — не поставити їх під загрозу. Ми, як і вони, дуже обережні в комунікації.

Єдине, що звучить завжди, — це страх. Вони дуже бояться. Бояться, що хтось дізнається, що вони шукають інформацію про українську освіту. Дуже часто мені дякують за відповіді й додають: «Ми подумаємо, але нам зараз тривожно», або: «Ми дуже хочемо, але не знаємо, наскільки це буде безпечно». Тобто бажання є, але страх — сильніший.

У таких ситуаціях я не можу тиснути. Я можу запропонувати варіанти, пояснити, відповісти, але рішення — лише на розсуд самих людей. Іноді вони не повертаються до розмови, тому що розуміють: для них це занадто ризиковано.

Окрім ЦГП «Альменда», я знаю, що Донбас SOS теж консультує у подібних ситуаціях. Можливо, є ще організації або ініціативи, які допомагають вступникам із тимчасово окупованих територій?

Донбас SOS, Схід SOS і Крим SOS — всі вони здебільшого працюють із консультуванням щодо виїзду з тимчасово окупованих територій. Проте також допомагають із питань вступу.

Читайте також: “Нам відразу треба співати гімн та заходити в школу з нашим прапором”: які перші кроки освітньої деокупації Луганщини радять вчителі та управлінці

Є ще кілька громадських ініціатив, які надають освітні послуги, готують до вступу — зокрема, з української мови, історії, математики. Наприклад, нещодавно рух спротиву «Жовта стрічка» запустив курси з цих предметів саме для тих, хто перебуває в окупації.

Що б ви хотіли сказати людям, які живуть в окупації, а також тим, хто на підконтрольній території, щодо освітніх можливостей для школярів?

Тим, хто зараз перебуває в окупації, я хочу сказати: будь ласка, не втрачайте надію. Якщо вам потрібна консультація — звертайтеся до мене, я завжди готова допомогти. У будь-який час. Пояснити, як можна вступити, зарахуватись до школи, які є освітні можливості — усе це можливо, навіть у складних умовах.

Просто варто розуміти, що кожна ситуація — дуже індивідуальна. І рішення шукаються також індивідуально, залежно від обставин. Але наша організація завжди поруч: ми готові підтримати, проконсультувати, пройти цей шлях разом — від першого звернення до подання документів, буквально «за руку».

А людям на підконтрольній території я хотіла б сказати: дуже важливо зберігати людяність і розуміння. В окупації живуть наші громадяни, наші українці. Вони — не «ждуни», не чужі. Вони — такі самі, як ми. Просто опинилися в дуже складних обставинах.

Читайте також: Як учителям відповідати на складні питання учнів на кшталт "Коли закінчиться війна?"

Особливо це стосується дітей та молоді. Нам потрібно зберегти з ними зв'язок, підтримувати їх, допомагати. І не допускати дискримінаційних проявів. Усе, що їм потрібно зараз — це трохи підтримки, поваги й впевненості в тому, що їх тут чекають.

—
Дар'я Якуніна, опубліковано у виданні **Platfor.ma**

Читайте також:

- **"Кого боги зненавиділи, того зробили вчителем". Статуси і статки українського сільського вчителства**
- **Нова школа України: можливості та виклики**
- **Як дивним чином призначений владою міністр плагіату Шкарлет ледь не вбив реформу освіти та які є проблеми в НУШ**
- **22 тисячі українських учителів все ще за кордоном**
- **В Міносвіти показали нове обладнання для шкіл і розповіли, як його закуповуватимуть**
- **Яке робоче навантаження вчителів в Україні та в Європі (докладна аналітика)**

[Share 0](#)

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

ВІДЕО

Воїни «Альфи» СБУ — ТОП-1 серед підрозділів Сил оборони за результатами бойової роботи у квітні

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com